

N:o 142.

Af herr **E. A. Lindblad**, om *skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om revision af väglagen.*

Alltsedan nya väglagen började tillämpas och dess bestämmelser således ifrån att stå på papperet komma till praktisk användning, ha tid efter annan talrika ändringsförslag sett dagen och vid Riksdagen gifvit anledning till årligen återkommande motioner. Om också en del af önskemålen hafva befunnits gå tvärtemot hvarandra, så torde dock mängden af motionärer nogsamnt vitna derom, att lagen ej arbetar fullt till nöjes. Visserligen har Riksdagen hittills stält sig afvisande mot hvarje ändring och framförallt önskat att låta erfarenheten vid lagens tillämpning stadga åsigterna; och detta förfaringssätt har ju mången ansett vara klokt och berättigadt. Men det börjar nu föreligga snart tio års erfarenhet sedan lagen antogs, och man kan med visshet förutsäga, att, innan vederbörlig utredning hinner att blifva verkställd, och i all synnerhet innan Riksdagen hunnit att ena sig om en definitiv ny lydelse af lagen, hafva vi nog hunnit ett godt stycke in på det andra decenniet. Det kan ej heller vara rätt klokt, att, då man på många orter redan kommit till insigt om, att ändrade bestämmelser äro nödvändiga, och då under tiden nya vägdelningar pågå och hinna afslutas, hvilka borde vara ämnade att ega bestånd för långliga tider, man ej nu skulle börja att draga nytta af den redan vunna erfarenheten, utan alltjemt pålägga de nya väghållningsdistrikten nya lürpenningar, likasom om man

ej redan hunnit experimentera tillräckligt. Bör därför lagen verkligen ändras, så bör den ändras snart. Det nya seklet kan ju få utgöra en anledning att önska de ändrade förhållandena genomförda vid dess början.

Hvilka åsikter i detalj man nu än må hysa om vägbesväret och väglagen, så kan man dock töras påstå, att det är två hufvudprinciper, som numera kämpat sig fram och så godt som blifvit fastslagna, och de äro, den ena — att vägarna fylla ett statsändamål (ej som förr ett enbart jordbruksintresse), den andra, att vårt land är för vidsträckt, dess natur och resurser för vexlande, för att kunna intvinga vägbesvärets praktiska utgörande i en enda form. Man behöfver blott tänka på den ofantliga olikheten mellan det bördiga, tätt bebyggda Skåne och det vidsträckt Norrland.

För utjemnande af detta besvär, som enligt sin egen natur måtte vara ganska ojemnt, sökte man en tid (se vägkomiténs betänkande) att medelst stora distrikt — landstingsområdet — och en för dessa anordnad förvaltning och vägkassa finna en jemnare, om också icke billigare fördelning. Det är emellertid påtagligt, att vägbesväret är af den natur, att det måste lokaliseras så mycket som möjligt, och att de olikheter, som till följd häraf nödvändigtvis uppstå, endast kunna utjemas med *penningar*. Staten kan nog icke direkt åtaga sig vägunderhållet, som då lätt nog blefve för dyrt; men medelst statsbidrag — olika i mån af svårare vägtunga — borde man kunna utjema olikheterna bättre än måhända medelst landstingsbidrag.

Entreprenadsystemet har, i synnerhet i Norrland, sina stora anhängare. Mot detsamma kan man hysa sina betänkligheter, att genom öfverenskomelser på förhand kostnaden skulle bli oskäligt dyr; häremot finnas visserligen korrektiv, om man inrättade sommarväghållningen ungefär i likhet med vinterväghållningen förmedels tvångsentreprenader. I alla händelser torde det dock i flertalet jordbruksdistrikt i södra och mellersta delarne af landet qvarstå önskan, att hvarje hemman skall få sin andel in natura att underhålla, och man torde därför ännu länge böra räkna med detta sätt.

Vill man därför, såsom naturligt är, utgå från den nuvarande lagen, så gäller det endast att i densamma söka åstadkomma de förändringar och tillägg, som nu ofta framhållits och delvis gillats, delvis också sparats till en samfärd, grundligare revision. Allt för väl känner jag, att sjelfva lagtexten ingalunda kan tillfredsställande formuleras af mig så att säga på rak arm, men för att få ett åskådningsmaterial, som ansluter sig till nu gällande väglag och blott inför de ändringar, som synas allra nödvändigast böra ifrågasättas, framställas härmed paragrafvis såväl utkast till ny lydelse af vissa punkter, som äfven de motiv, som kunna tala för dessa ändringar.

§ 5. I fråga om byggande och underhåll af allmän väg, bro och färja utgör hvarje härad en gemensamhet för sig.

Är vid den tid, då denna lag träder i kraft, härad deladt i två eller flere väghållningsdistrikt, eller äro två eller flere härad eller delar deraf då förenade till ett distrikt, må dervid förblifva.

Delning af härad i särskilda väghållningsdistrikt eller förening af härad eller delar deraf till ett sådant distrikt må derefter *ske i sammanhang med vägdelening på sätt nedan sägs.*

På grund af stadgandet i 82 § hafva väghållningsdistrikten blifvit bestämde och kunna icke ändras utan i sammanhang med förnyad vägdelening. Det låter dock tänka sig och har jemväl i praktiken framträdtt behof af att, äfven då vägdelening efter nya väglagen *första* gången förekommer, kunna förändra den förut bestämda indelningen i väghållningsdistrikt. För att möjliggöra detta, tarfvas såväl ändringen här ofvan i 5:te § som äfven i kommande 41 §.

§ 7. Vägunderhållet in natura, hvarmed förstas arbetet för vägs hållande i laggildt skick, åligger all jordbruksfastighet *med minst 500 kronors taxeringsvärde* med undantag af staten eller menighet tillhöriga allmänningsskogar, som *ej äro till enskild disposition upplåtna, s. k. rekognitionsskogar.*

De beskattningsföremål, hvilka icke utgöra vägunderhåll in natura, bidraga till väghållet allenast med penningar, som ingå till en för väghållningsdistriktet gemensam vägkassa.

Som jordbruksfastighet under 500 kronors taxeringsvärde i regel saknar egna dragare, och då vägunderhållet för en sådan liten del blir onödigt mycket dyrare in natura än med penningar, föreslås, att dylika små jordbruk endast påföras vägskatt enl. 60 § mom. 3 a) och b). Skall statsbidraget såsom hittills utbetalas till väghållaren, då bli dylika små belopp mycket besvärliga att fördela.

Egostyckningsförfarandet har visserligen åberopats såsom ett teoretiskt

giltigt skäl häremot, i praktiken skulle dermed endast blifva medgifvet ett litet steg i riktning mot entreprenadsystemets delvisa införande.

I § 10 finge man såsom konsekvens af föregående ändring i § 7 införa samma förbehåll: jordbruksfastighet med minst 500 kr. taxeringsvärde.

§ 12. Är jordbruksfastighet afsides liggande — — — laga kraft.

I fråga om sådant vägunderhåll, som är den väghållningsskyldige tilldeladt utom hans socken, eger vägstyrelsen ej att motsätta sig den väghållningsskyldiges i behörig tid gjorda begäran.

Ofvannämnda bidrag — — — ombesörja.

Om vägstyrelsen i allmänhet kan finnas mindre böjd för att bli väghållare, får man ej undra på, men man torde böra söka någon garanti beträffande de för den enskilde mest betungande fallen. Genom det föreslagna tillägget skulle man kunna befördra, att »hvar och en får stanna med väggrusning inom sin egen socken», och att vägkassan får förmedla bortlemnandet på entreprenad af förekommande »utsocknesbitar».

§ 12 b [13]. *I trakter, der afstånden mellan bebyggda gårdar lägga svåra hinder för en jemn fördelning mellan naturapligtige väghållare, äfvensom för undvikande af större förskjutningar af vägglottorna in i annan socken, ega de väghållningsskyldige rätt att besluta om vägunderhållets utgörande helt och hållet eller å större eller mindre delar af vägen förmedelst entreprenad, hvarvid på förslag af vägstyrelsen Konungens befallningshafvande eger att fastställa lämpligt förfaringssätt för en tid af tio år, sedan de väghållningsskyldige blifvit tvenne gånger derom hörde.*

Konungens befallningshafvande kan dervid, om kostnaden skulle ställa sig väsentligt högre än efter uppskattning, som i 46 § omförmäles, så väl bestämma, hvilka hemman som må vägunderhållet in natura utgöra som ock efter skälighet jemka och fastställa ersättningsbeloppen.

Som det vid många vägdelningar visat sig nyttigt att kunna afskilja vissa väglängder och upplåta dessa på entreprenad att betalas af vägkassan och såmedelst undvika en del svårare förskjutningar, och då derjemte hufvudsakligen inom Norrland och möjligen på andra platser intresset är stort för hela vägbesvärets upplåtande på entreprenad, så har det syntts rimligt att inrycka bestämmelser härom såsom möjliga. Det har dock förefallit nödvändigt att åt Konungens befallningshafvande uppdraga skyddet af minoritetens berättigade intressen äfvensom möjlighet att, på sätt 69 och 72 §§ medge i fråga om vinterväghållningen, förekomma att entreprenadsummorna för sommarväghållningen stiga oskäligt högt. Att såsom nu en enda väghållare skulle kunna genom att klaga förhindra en utväg, som kan bevisligen vara till nytta för så godt som hela distriktet, måste anses origtigt. Erfarenhet saknas ej heller derom, att så praktiseras.

§ 33. Å kronans allmänning må sand, grus eller sten till vägs underhåll utan ersättning tagas efter vederbörande skogstjenstemans anvisning.

Vill någon å annan mark taga — » — ersättning derför skall utgifvas.

Ligger grustaget på kronans mark, må, äfven om denna är utarrenderad, ersättningen derför endast utgå med det belopp, som kan finnas skäligt att utgöra ersättning för intrånget och för vägs underhåll till grustaget.

Före 1895 hade man enl. 25 kap. byggningsbalken rättighet att gratis taga grus och sand till allmänna vägarne från all utmark. Visserligen har jordeganderätten genom nya väglagen blifvit strängare proklamerad, men det synes ingalunda vara lämpligt, att, då staten har skyldighet att gifva kontanta bidrag till väghållet, staten samtidigt tar betaldt för grus, som kan förefinnas på kronoegendom. Om denna är utarrenderad, bör ju ej heller arrendatorn tillförsäkras någon extra inkomstkälla deraf, utan den ersättning, som bör ifrågakomma, kan lämpligen inskränkas till bekostandet af ordentlig väg samt betalning för skada och intrång. På sådana vilkor synes tillrädligt att öppna grustag äfven på kronans inegojord, då antagligen i grusfattig ort såväl kronarrendatorn som den öfriga allmänheten dermed äro mest betjenta, och kronan gerna kan och bör föregå med libe-

rala exempel, som befordra ett allmännyttigt ändamål, förutsatt att man bibehåller full garanti mot missbruk och full ersättning för skada.

§ 41. Sedan förrättningsmannen från Konungens befallningshafvande erhållit vägtalslängd för vägdistriktet, skola till en början följande frågor, på sätt här nedan sägs, till handläggning företagas, nemligen:

1:o) bestämmes om de vägar, som skola i vägdeleningen ingå samt deras egenskap af landsväg eller bygdeväg;

2:o) föreslås till urskiljande de broar, som ej böra till vägtrummor hänföras och som således skola från delningen undantagas för att medelst vägkassan underhållas, samt

3:o) om väghållningsdistriktets delning i mindre områden eller om två eller flera väghållningsdistrikts förening till ett, i fall fog dertill kan förefinnas.

§ 42. Så snart sammanträde om dessa frågor hållits med de väghållningsskyldige, fortsättes förrättningen medelst vägarnes uppmätning och gradering; åliggande förrättningsmannen att, innan förrättningen åter företages, minst 14 dagar förut låta i väghållningsdistriktets kyrkor kungöra dagen och stället för förrättningens fortsättande.

Vid vägs gradering — » — deremot beräknas.

§ 43. Sedan förrättningsmannen vid uppmätning och gradering af vägen haft tillfälle att äfven granska och komplettera förslaget rörande de broar, som skola af vägkassan underhållas, hålles ett nytt sammanträde, hvarvid de väghållningsskyldige med ledning af gjorda beräkningar må söka ena sig om lämpligaste sättet för delningens verkställande.

Kan enighet härom ej uppnås, upprättar förrättningsmannen med gode männen eget förslag, som i samband med öfriga frågor hänskjutes under Konungens befallningshafvandes pröfning, som meddelar beslut, hvarvid lämplig hänsyn bör tagas till att vägunderhållet in natura — med aktgifvande på tillhör-

lig jemnhet — blir ordnad med minsta möjliga förskjutningar för de väghållningsskyldige.

Vägdeleningar ske nu i allmänhet på så sätt, att sedan första sammanträdet hållits, som afgjort hvilka vägar som skola ingå i delningen och hvarvid föreslagits, hvilka broar må öfvertagas af vägkassan, vägdelningsförrättaren och uppskattningsmännen företaga en resa genom hela distriktet, för att bese broarna och såmedelst kunna upprätta det förslag, som 42 § omtalar. Hela denna rundresa synes kunna inbesparas och i stället förenas med den sedermera förekommande uppmättnings- och graderingsgången. Derjemte synes det vara alldeles för tidigt att enl. 42 § Konungens befallningshafvande slutligen afgör någon del af vägdelningsfrågan innan någon grundlig undersökning och gradering företagits. Uppskjutes denna Konungens befallningshafvandes åtgärd att företagas i sammanhang med öfriga frågor, så vinnes en på verklig undersökning grundad kännedom, och man blefve i tillfälle att lämpligare behandla *hela* frågan. Man kan nemligen tänka sig och det har förekommit, att enligt ett först upprättadt delningsförslag svåra förskjutningar uppstå. Sättet att afhjelpa dessa kan då försiggå olika: graderingen kan visserligen på enstaka platser justeras, men i stort sedt torde ändring af densamma ej låta sig göra; men måhända har man förut tvekat, men kan nu inse fördelen af att taga med i delning en mer eller mindre behöflig väg i en trakt, som just behöfver flere vägar att dela på, för att ej skjutas för långt hemifrån med grusningen, *eller också* kan man afskilja en viss väg eller väglängd till entreprenad, *eller* kan man med afseende på *natura*underhållet inrätta vissa underafdelningar inom distriktet t. ex. på så sätt, att vissa socknar toge hufvudsakligen sina vägar, just för att slippa en minutiös rättvisa, som kanske i verkligheten blott existerar — på papperet! Men förslag om allt detta kan ej göras eller få någon betydelse, förr än en verklig undersökning föreligger; landtmätaren kan nu uppgöra alternativa förslag, och först sedermera böra de väghållningsskyldige försöka komma till en slutlig öfverenskommelse, liksom Konungens befallningshafvande kan meddela ett praktiskt bedömande.

§ 44. *Fördelningen af väglotterna på marken förelages slutligen, hvarefter det åligger förrättningsmannen att hos Konungens befallningshafvande göra anmälan om vägdelningsens afslutande samt att tillställa hvarje länsman inom väghållningsdistriktet ett exemplar af väg-*

delningslängden för att vara för vederbörande tillgängligt.

Konungens befallningshafvande utfärdar derefter *kungörelse om ett afslutningssammanträde inför förrättningsmannen; egande derefter den som är med delningen missnöjd —»— inom trettio dagar, dock att menighet som klagan —»— —»— att der förvaras.*

Det synes lämpligt att avsluta vägdelningsförrättningen med ett *sammanträde*, hvarvid delningsförrättaren blir i tillfälle att för intresserade påvisa, hvar de få sina väglotter, och skälen hvarför vissa åtgärder företagits. Från detta *sammanträde* må sedan klagotid räknas, då ju densamma blir bättre känd, men likafullt klagomål antagligen lättast uteblifva. Som det nu sker, avslutas vägdelningsförrättningen så att säga mera omärkligt.

§ 46. För bestämmande —»— arbetet.

Underhålles väg eller vägdel medelst entreprenad, så verkställes äfven sådan uppskattning för utrönande af storleken af det statsbidrag, som skall ingå till vederbörande vägkassa.

Med anledning af § 12 b (13) torde konsekvensen fordra, att vägkassan får uppbära samma bidrag som andra väghållare, och att uppskattning därför sker i samma ordning af de vägar, som underhållas på entreprenad.

§ 58. De väghållningsskyldige skola vid sammanträde, hvartill vägstyrelsen, så snart ske kan, utfärdar kallelse genom *socknevis valda* ombud pröfva —»— röstvärdet efter vägfyrktal, *en hvar enskild väghållare obetaget att vid väghållningssammanträde deltaga i öfverläggningar och beslut efter befogenhet, hvarvid motsvarande reduktion göres i sockenombudets röstetal.*

Som erfarenheten visat, att väghållningssammanträdena besökas mycket ojemnt, praktiseras mångenstädes att välja sockenombud, som äro skyldige att infinna sig. För att ordna röstberäkningen mellan på så vis valda sockenombud och enskilda väghållare torde stadgandet böra gifvas föreslagna lydelse.

§ 60. mom. 1. Utaf den för vägunderhåll in natura — — — bestrida. De väghållningsskyldige ega dock äfven besluta, att förenämnda statsbidrag får ingå till vägkassan, och må Konungens befallningshafvande stadfästa ett sådant beslut för en tid af tio år, sedan de väghållningsskyldige blifvit tvenne gånger derom hörda.

Mom. 2. Sådant bidrag lemnas äfven att ingå till vägkassan för underhåll af färja eller bro äfvensom för vinterväghållningen, så snart som uttaxering af allmän vägskatt enl. mom. 3 b.) för sådant ändamål förekommer. Statsbidraget utgår med $\frac{1}{10}$ af den för hvarje föregående år enl. de reviderade och godkända räkenskaperna utbetalda kostnaden härför, men kan i de distrikt, der vägbesväret visat sig synnerligt betungande efter ansökan från vägstyrelsen och på tillstyrkan af Konungens befallningshafvande förhöjas af Kongl. Maj:t intill halfva utbetalda kostnaden.

Mom. 3. a.) Den af särskilda nämnden uppskattade kostnad för underhåll af all indelad väg inom distriktet skall fördelas på de enl. 7 § till vägunderhåll in natura förpligtade vägfyrkar efter afdrag af statsbidraget, der som detta uppbäres af hvarje naturapligtig väghållare, eller utan dylikt afdrag, der som Konungens befallningshafvande fastställt beslut om statsbidragets inbetalning till vägkassan. Det belopp, som enligt den för hvarje distrikt tillämpliga fördelningsgrunden finnes belöpa sig på hvarje naturapligtig vägfyrk, skall såsom särskild vägskatt påföras hvarje annan vägfyrk.

b) Hvad derutöfver erfordras för bestridande af vägkassans utgifter enligt den fastställda utgiftstaten, påføres såsom allmän vägskatt samtliga vägfyrkar till lika andel för en hvar af dem.

Det är ett gammalt önskemål att slippa den besvärliga utportioneringen af statsbidragen. Samma rättighet fins ju på sätt och vis redan nu, om alla äro öfverens, men det torde vara oegentligt att en enda väghållare

skall kunna kullkasta ett sådant beslut. Det behöfs ju t. ex. blott, att den minsta ojemnhet i uppskattningen förekommer, eller kan man tänka sig ren bråkighet. Då man mycket väl kan träffa de »icke naturapligtige» väghållarne genom att bestämma deras »särskilda» vägskatt jemt upp så mycket högre, så bortfaller det skäl, som hittills brukat anföras mot denna fakultativa rättighet. Och ingen kan gerna föreställa sig, att ett distrikt beslutar sig för att lemna statsbidraget till vägkassan, om ej vägkassan behöfver beloppet och vägskatt således också erfordras.

Mom. 2. Att statsbidrag lemnas för underhållet af färja och bro samt för vinterväghållningen, synes blott vara en rättvisa så snart man erkänt, att vägarne fylla ett statsändamål. Att man bekommer ersättningen genom att medlen inflyta i vägkassan, torde vara lämpligast; man befordrar dermed vägväsendets allt bättre handhavande både i jordbruksdistrikten och i dem, som hafva en del andra vägfyrkar; i dessa senare öppnas dermed lättare möjlighet till vägarne makadamisering.

Sist i mom. 2 är införd bestämmelsen om högre statsbidrag för de trakter, der vägunderhållet visat sig synnerligt betungande i förhållande till befintliga skatteobjekt. Derigenom skulle staten kunna uppträda reglerande och utjemnande för landet i sin helhet. Full rättvisa är ju alltid svår att träffa; man kan endast gå försöksvägen och på så sätt, att Riksdagen ställer till Konungens förfogande erforderligt anslag dertill.

Mom. 3 visar i a) den »särskilda» vägskattens beräkning för icke naturapligtige vägfyrkar, olika allt efter som distriktet beslutar, att de naturapligtige fyrkarne sjelfva uppbära statsbidraget eller låta det ingå till vägkassan; b) talar om den »allmänna» vägskattens beräkning.

§ 61 utgår.

Uppgiften, som åsyftas i denna paragraf, blir, om än aldrig så korrekt från häradsskrifvaren, dock till sin användning endast approximativ, ty då vid fyrktalssättningen alla bråk bortfalla, så slår beräkningen efter den summariska uppgiften alltid fel. Det kan därför ifrågasättas, om icke paragrafen helt och hållet bör utgå, och man kan anse sig hafva nog ledning af föregående års debitering m. m. för att leta sig till den lämpliga nya debiteringen.

Deremot torde det vara mera praktiskt, om man i stället finge ålägga häradsskrifvaren en annan skyldighet enligt ny lydelse af § 63.

§ 63 mom. 1. Vägstyrelsen låter upprätta vägfyrektalslängden, och bör denna granskas på det i 58 § omnämnda sammanträde, hvarefter densamma öfversändes till häradsskrifvaren för införande af hvad som till följd af årets taxeringsförrättningar eller eljest kan finnas nödigt.

Mom. 2. Konungens befallningshafvande ombesörjer —»— indrifvas.

Mom. 3. De väghållningsskyldige ega dock besluta att mot ersättning, hvarom öfverenskommelse kan träffas, låta verkställa debitering och uppbörd af vägs-katten genom kommunalnämnderna i väghållningsdistriktets socknar eller genom vägstyrelsen, der distriktet utgöres af en enda socken, samt med rättighet att få de resterande utskylderna indrifna på sätt om kommunalutskylder är stadgad.

På det i 58 § omnämnda sammanträde må efter vägstyrelsens yttrande beslutas om afskrifning af sådana afgifter till vägkassan, som på grund af bristande tillgång icke kunnat indrifvas.

Hvem ombestyr vägfyrektalslängden? Olika inom olika distrikt. I regel torde vägstyrelserna hafva bästa förutsättningarna därför, så snart man ej vill betunga häradsskrifvarne härmed.

Vägstyrelsen har dock icke några taxeringslängder och kan icke lätt följa ändrade taxeringar år från år. Det blir nog därför nödvändigt att anlita kommunalnämnderna, åtminstone med lån af taxeringslängd. Och kommunalnämnderna behöfva sjelfva en vägfyrektalslängd att tillhandahållas å kommunalstämma vid val enl. 47, 54 och 58 §§. Deraf framkommer sjelfmant frågan om såväl debiteringens som uppbördens förrättande genom kommunalnämnderna, hvarvid vägfyrektalslängden också kunde upprättas sockenvis, och vägstyrelsen blott öfvervakade och sammanförde materialet. Upprättandet af fyrktalslängden blir alltid det besvärligaste; att sedermera uträkna skattebeloppet blir en enkel multiplikation som kontrollerar sig sjelf, och uppbörden sker lätt nog i samband med annan uppbörd.

Till följd häraf har man, förklarligt nog, velat sätta i fråga att få hela det egentliga arbetet härmed verkställt på ett och samma håll och mot inalles 3 % i ersättning, som nu åtgår till kronans uppbörds-män.

Rättigheten att träffa en dylik öfverenskommelse borde väl ej nekas. Fordra kommunalnämnderna mera för sitt besvär, så kvarstår ju alltid samma rätt alternativt som nu.

Man har emot uppbördens verkställande genom kommunalnämnderna anfört besvärligheten af en vidlyftig korrespondens med flere kommunalnämnder i st. f. med *en* uppbördsman, kronans; men redan nu måste vägstyrelsen anlita kommunalnämnderna för utportionering af statsbidraget samt ersättningen för vinterväghållningen, och dermed brytes också udden af den gjorda anmärkningen. Flerstädes få kommunalnämnderna det besväret för intet.

Man har äfven anfört den betryggande säkerheten för att debiteringen blir riktig, då kronans uppbördsmän handhafva densamma. Någon absolut visshet i det fallet är dock ej skäl att hysa, alldenstund erfarenhet kan anföras derom, att kronans uppbördsmän under 2:ne år fortsatt med debiteringsåtgärder, som aldrig af resp. vägstyrelse begärts. För sent gjordes anmärkning härom, för att kunna *lagligen* framdrifva en rättelse, men de väghållningsskyldige kunde sjelfva på sammanträde besluta om restitution.

Det sist åberopade fallet har visat nödvändigheten af att fyrktalslängderna undergå en granskning. En sådan kan väl ske vid det ordinarie höstsammanträdet, men som pröfningsnämndens siffror ej alltid då kunna vara kända och äfven andra taxeringsåtgärder under året kunna vara förbisedda, borde väl häradsskrifvaren åläggas att verkställa en jmförelsevis lätt eftergranskning, hvarigenom förvissning kunde uppstå, att hvem som än förrättar debitering och uppbörd, densamma stämmer med den upprättade fyrktalslängden.

§ 64. Vid sammanträde vidtagas.

Väghållningsskyldig, som icke åtnöjes med beslut fattadt på vederbörligen utlyst sammanträde, eger rätt att der han tilltror sig kunna visa att beslutet kränker hans enskilda rätt eller eljest hvilat på orättvis grund eller att det icke i laga ordning tillkommit eller att det står i strid med allmän lag eller författning eller annorledes öfverskrider deras befogenhet, som beslutet fattat, deruti söka rättelse genom besvär, som jemte det öfverklagade beslutet böra till Konungens befallningshafvande ingifvas inom 30 dagar efter sammanträdet, dagen då det afhölls likväl oräknad.

I Jemtland, Vesterbottens och Norrbottens län må i mål, som från lappmarkskommun till Konungens befallningshafvande fullföljes, dubbelt så lång tid, som nu är sagd, den klagande till godo komma.

Tillägg erfordras om rättighet att klaga öfver de på utlyst sammanträde fattade beslut. Man har redan nu anfört önskvärheten att göra denna klagorätt analog med den kommunala.

§ 67. Vinterväg skall — » — » — märkas ut.

Finnes utmed väg stängsel af trä, som visat sig föranleda bildande af snödrifvor å vägen, kan den, som håller stängslet, af Konungens befallningshafvande åläggas att under vintertid hafva detsamma nedtaget.

En snarlik bestämmelse föreslogs af vägkomitén, och det må erkännas som en brist, att ej lagen känner något korrektiv, om en oeffterrättlig jordinnehafvare ville uppföra ett måhända mindre behöfligt, förut kanske ej alls befintligt stängsel på en plats, der en annan åtagit sig att undanskaffa snön för en förut redan måttligt tilltagen ersättning. Att onödigtvis betunga det allmänna med dryga ersättningsbelopp för snöhinder i bygator och dylikt kan ej heller vara riktigt.

Flere mindre ändringar bli nog ytterligare nödvändiga och må liksom erforderliga öfvergångsstadganden åstadkommas vid en noggrannare utredning, hvarjemte en del nu befintliga sådana synes kunna utgå. Man kan tänka sig att, äfven der vägdelning nyligen skett, de nyare medgifvandena i allmänhet skola kunna småningom tillämpas, äfven utan besvär och kostnad med ny vägdelning.

Ändringen i § 7 kan naturligen ej komma till användning förr än vid ny delning, men är också af den obetydliga räckvidd, att den ej mycket inverkar på det stora hela: den kan aldrig åberopas som skäl till förnyad delning, men väl medgifvas åt de distrikt, som ej fått sin vägdelning afslutad.

§ 12 kan tillämpas, blott man medger nya 6 månader efter lagens ikraftträdande för att kunna öfverlåta dylikt vägstycke efter befogenhet på vägstyrelsen.

Det nu framlagda förslaget gör ingalunda anspråk på att vara den slutliga eller absolut rätta lösningen af väglagsfrågan, som så länge stått på dagordningen. Men det är ett försök att, med bibehållande af den nuvarande väglagens bestämmelser i hufvudsakliga delar, söka få en del önskemål från olika orter införda såsom *fakultativa rättigheter*, möjliga att besluta af de väghållningsskyldige sjelfva och med iakttagande af att Konungens befallningshafvande eger rätt och tillfälle att säga sitt ord, äfvensom att skydda minoritetens rätt. *Positiva* nya bestämmelser ges det helt få, och de gälla i stort sedt endast de af Riksdagen redan med sympati mötta förslagen om *större bidrag från staten*, nemligen för färja, bro och vinterväghållning, hvilka bekostas af vägkassan och der bidraget således kommer *alla* skattskyldige till del, samt slutligen tanken att med *vxlande statsbidrag* kunna utjemna vägtungan så långt ske kan öfver hela landet. Frågan, huruvida och efter hvilka grunder löntagare och en del andra skatteobjekt böra deltaga äfven i vägunderhållet, må kunna anstå till dess ett fullständigt förslag föreligger till Riksdagens afgörande, och till dess kunde man möjligen äfven taga under öfvervägande, huruvida ej det extra, förhöjda bidrag, som nu kräfvcs af staten, må kunna motsvaras af ett liknande bidrag från en landstinget omhänderhafd kassa, bildad genom tillskott från hvarje vägdistrikt i vissa procent af inflytande s. k. särskild vägskatt af ej naturapligtige fyrkar. Dermed skulle i viss mån motverkas den *öfverflödande rikedom*, som nu faller en del vägkassor till del. Hufvudsakligen på grund af det nu anförda tillåter jag mig föreslå,

att Riksdagen måtte hos Kongl. Maj:t anhålla om en revision af väglagen samt att Kongl. Maj:t, så snart ske kan, ville framlägga förslag till de ändrade bestämmelser, hvartill en sådan revision kan föranleda.

Stockholm den 25 januari 1900.

Ernst Lindblad.

I motionens syfte instämma:

Nils Olsson.
Knut Almqvist.
L. Dahlstedt.
A. Sundblad.
Oswald Emthén.

Fr. Pettersson.
W. Johansson i Öija.
I. v. Knorring.
J. Bengtsson.
J. Johanson i Walared.